

Rondom de Vughtse Gement

Wandelzoekpagina

Lengte

15 km

Start- en eindpunt

parkeerplaats
Staatsbosbeheer
Deutersestraat
5223 GV 's Hertogenbosch

Openbaar vervoer

Lijn 135 Bravo/Arriva 's Hertogenbosch - Wijk en Aalburg. Bushalte Vlijmenseweg, '5223 GK sHertogenbosch.

Lijn 136 Bravo/Arriva 's Hertogenbosch - Tilburg. Bushalte Vlijmenseweg, '5223 GK sHertogenbosch. Vanaf de bushalte is het 1 km meter naar startpunt de parkeerplaats Staatsbosbeheer aan de Deutersestraat

Parkeren

Parkeerplaats
Staatsbosbeheer,
Deutersestraat, 5223 GV 's Hertogenbosch

Horeca

Fort Isabella, Reutseplein 1, 5264 PC Vught. Op een aantal punten onderweg zijn banken en picknickplaatsen ingericht.

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

11-01-2023

Hart van Brabant

Deze rondwandeling voert rondom de Vughtse Gement, een poldergebied van 700 hectare gelegen tussen het Drongelens kanaal en de spoordijk van het Halve Zolenlijntje. Het gebied kenmerkt zich door een open en weids nat landschap, dat beheerd wordt door Natuurmonumenten. Startpunt door de verschillende natuurgebieden in de ommelanden van 's Hertogenbosch en Vught. is natuurreserveaat De Moerputten. We slalommen er over vlonderpaden, door moerasbosjes en langs graspaden tussen drassige velden en het traject van het Halve Zolenlijntje, de voormalige spoorlijn tussen Lage Zwaluwe en 's Hertogenbosch. Imposant is hier de Moerputtenbrug over het waterrijk laagveengebied van de Moerputten. Dan vervolgen we de wandeling rond de Honderd Morgen polder met zicht op de zuidzijde van 's Hertogenbosch met zijn imposante skyline. Langs het Drongelens kanaal gaat de route naar Fort Isabella en zijn voormalige kazerneterrein. Een ideale pauzeplek. Weer op weg volgen we opnieuw de oever van het Drongelens Kanaal naar Nationaal Monument Kamp Vught. Hier steken we het afwateringskanaal over en wandelen onder langs het dijktaalud tot aan de Grobbendonkse Kooiweg. De route gaat nu door de Vughtse Gement langs de Grobbendonkse en Kartuizerloop en via de Gementweg over de Honderdmorgensedijk. We hebben hier zicht op eendenkooi, de Oude Kooi. Aan het eind van deze onverharde weg zijn we terug op het startpunt.

Routebeschrijving

1 We starten op de parkeerplaats van Staatsbosbeheer aan de Deutersestraat bij het infopaneel aan de noordzijde. We komen in Natuurreserveaat De Moerputten en houden even verder op een Y-splitsing rechts aan en gaan de trappen op. Op het talud van het voormalige traject van de Halve Zolenlijntje wandelen we linksaf over de oude spoordijk. Na 300 meter negeren we het eerste stenen trappenpad links naar beneden. Daarna nemen we het volgende pad linksaf naar beneden over houten trappen. We volgen het vlonderpad, dat kronkelend door het moerasgebied loopt. Aan het eind van dit vlonderpad wandelen we rechtsaf langs de bosrand. We gaan twee keer een houten bruggetje over en nemen een graspad rechtdoor, nu door meer open terrein. Meebuigen naar links over een houten bruggetje en direct daarna meebuigen naar rechts. Dan gaat de route over een breder zandpad langs eiken aan je rechterhand. Verderop gaat het pad omhoog en lopen we over een laag dijkje. We passeren een uitzichtplatform over het drassige gebied. Bij de wegwijzer buigt het pad naar rechts, we vervolgen de route over het lage dijkje met de bocht naar links. Aan het eind van het dijkje gaat onze route naar rechts en via stenen trappen omhoog naar de oude spoordijk.

2 We volgen rechtsaf de spoorbaan van het Halve Zolenlijntje en bereiken na goed 600 meter de Moerputtenbrug. Het ontmantelde spoor loopt hier door het natte laagveengebied van de Moerputten. Eenmaal over de Moerputtenbrug vervolgen we de wandelroute over het talud van de spoorbaan. We negeren de eerst mogelijkheid aan de rechterzijde om bij de volgende mogelijkheid rechtsaf te gaan over het stenen trappenpad, die ons opnieuw over een vlonderpad door een ander deel van het moerasgebied voert. We komen aan het einde van dit pad, rechts aanhoudend, opnieuw bij de parkeerplaats waar we gestart zijn. Op de Deutersestraat steken we schuin naar links over naar de T-splitsing met de Honderdmorgensedijk.

3 Hier bij KNP75 gaan we meteen naar links het voetpaadje in langs de bosrand en het prikkeldraad met weids uitzicht over de Honderd Morgen Polder. Waar het paadje naar links afbuigt, gaat de route door een klaphekje de trappen op. Weer door een klaphekje komen we op een half verhard laantje op de oude spoordijk van het Halve Zolenlijntje. Rechtsaf wandelen we verder en passeren aan de linkerzijde het onder aan het talud gelegen complex van het Jeroen Bosch Ziekenhuis. Bij het stalen hek aangekomen, gaat de route door het draaihekje en we houden hier naar rechts het asfalt van Maysteeg aan. Het asfalt gaat over in een klinkerweg. Naar links hebben we over de kleine polder De May zicht op de skyline van 's Hertogenbosch. We negeren de Gementweg aan de rechterkant en in de bocht naar rechts aangekomen nemen we schuin links voor de trap, die ons naar het fietspad leidt bij KNP88 langs het Drongelskanaal. We volgen naar rechts de verharding op de oever van het afwateringskanaal tot we bij KNP4 aan de Kampwegbrug komen.

4 We steken bij KNP4 de Kamperwegbrug over en slaan op de kruising bij KNP3 linksaf de Reutsedijk in. In de bocht naar links wandelen we rechtsaf en komen op het terrein van Fort Isabella met de voormalige Isabellakazerne. Aan de parkeerplaats biedt in de voormalige kantinehal van de kazerne horeca De Reduit een geschikt pauzemoment! We verlaten het terrein van Fort Isabella en pikken in de bocht de rood-witte routemarkering op van het Hertogenpad. We steken de Reutsedijk over. Door het bosje met de vervallen verdedigingswal met lunetten van Fort Isabella, gaat het richting het Drongelens Kanaal. Hier volgen we de grasbaan langs het afwateringskanaal naar links onder de Kampwegbrug door tot we bij een berm paal van het wandelroutenetwerk komen, waar de groengele markering ons naar links afleidt. Bij KNP6 gaat de route rechtsaf over de Kampdijk en we wandelen het pad helemaal uit tot we aan de omwatering van een lunet staan. De route gaat hier naar links rond deze lunet tot we bij KNP16 uitkomen. Hier steken we naar links door naar

Nationaal Monument Kamp Vught. Links is nog even zicht op de toegang van de EBI Vught, de speciale penitentiaire inrichting met het hoogste niveau beveiliging.

5 We wandelen rechtsaf langs het complex van Nationaal Monument Kamp Vught en de nog bestaande prikkeldraad omheining met wachttorens. Aan het einde beklimmen we de dijk langs het afwateringskanaal, waar we bij KNP15 de brug oversteken. Over de brug bij KNP47 volgen we de groengele markering, die ons hier de weg wijst onderlangs het talud. Het asfalt van de Rijskampenweg laten we links liggen en blijven op het bospad tot we na goed 700 meter op de Grobbendonkse Kooiweg uitkomen. We slaan bij KNP7 linksaf en volgen het asfalt langs het kleine

waterstroompje van de Grobbendonkse en Kartuizersloop. We zijn hier in het poldergebied Vughtse Gement. Op de kruising met de Gementweg slaan we rechtsaf tot we de kruising met de Honderdmorgensedijk komen. Hier gaat onze route linksaf in de richting van ons eindpunt. Aan beide zijde van deze onverharde weg ligt het drassige poldergebied van de Vughtse Gement, dat in de winter onder water gezet kan worden. Verderop ligt aan de linkerzijde natuurgebied de Rijskampen, waarin twee eendenkooien liggen: De Oude Kooi en de Nieuwe Kooi, eigendom van Natuurmonumenten. Aan het einde van de Honderdmorgensedijk bereiken de parkeerplaats aan de Deutersestraat, waar we onze rondwandeling zijn gestart.

Omgevingsinformatie

Het Halve Zolenlijntje

de Langstraatspoorlijn van Lage Zwaluwe naar 's Hertogenbosch. Deze Langstraatspoorlijn krijgt in de volksmond al snel de naam Halve Zolenlijn en verwijst daarmee naar de schoenenindustrie en is bovendien ironisch bedoeld voor de inwoners van deze streek. De Langstraatspoorlijn is aangelegd tussen 1881 en 1890 en is volledig gefinancierd met de opbrengsten uit Indië. Na WOII krijgt de spoorlijn grote concurrentie van het vrachtverkeer en het busvervoer. De Nederlandse Spoorwegen besluiten op 1 augustus 1950 het personenvervoer te staken. Het goederenvervoer blijft nog bestaan, maar op 28 mei 1972 wordt het tracé van 's Hertogenbosch naar Raamsdonk gesloten en ontmanteld.

Natuurgebied De Moerputten met Moerputtenbrug

De Moerputten vormen het grootste laagveengebied in Noord-Brabant. Het dankt zijn naam aan het werkwoord 'moeren' ofwel 'turf steken', dat hier in het verleden is gedaan. Hierdoor is de 30 hectare grote plas ontstaan. Het was een natuurgebied, dat wel een paar maal per jaar onderliep, als de Maas en Brabantse beken overstromden. Bij de bouw van de Halve Zoollijn in 1985 is een 600 meter lange spoorbrug aangelegd over de waterplas. Deze Moerputtenbrug is nog steeds een prachtig voorbeeld van industrieel erfgoed uit de 19e eeuw. Het enorme, statige gevaarte bestaat uit een geklonken, ijzeren constructie die rust op 35 gemetselde pijlers. Aan de pijlers is te zien dat er bij de oorspronkelijk bouw ruimte is geweest voor een dubbel spoortracé. Maar dit is nooit gerealiseerd. Na restauratie heeft de spoorbrug in 2006 zijn oorspronkelijke uitstraling teruggekregen. Het natuurgebied De Moerputten is nu een belangrijk onderdeel van de ecologische hoofdstructuur van Nederland. Het laagveenmoeras herbergt een plantenrijkdom met een grote diversiteit. Behalve moeras en open water omvat het gebied ook blauwgraslanden met een bijzondere flora en fauna. Er komen hier bijvoorbeeld weer Pimpernelblauwtjes voor, vlinders die bijna verdwenen waren.

Honderd Morgen Polder

Dit gebied was van ouds in gebruik voor landbouwdoeleinden en dankt zijn naam aan de oppervlaktemaat 'morgen', dat verwijst naar de hoeveelheid akkerland dat in een morgen kon worden omgeploegd. Het gebied is in het kader van natuurcompensatie door het afgraven van de teelaarde ontwikkeld tot natuurgebied, dat in november 2008 is overgedragen aan Natuurmonumenten. Het aanbrengen van maaisel uit de nabijgelegen moerasgebied De Moerputten heeft voor een snelle ontwikkeling van de vegetatie gezorgd. Waar eerst eentonige graslanden lagen, zijn kleurrijkere graslanden ontstaan met een grote variatie aan planten. Daarnaast doet het natuurgebied ook dienst als waterbergingsgebied, als het water van de Dommel onvoldoende kan worden afgevoerd.

Drongelskanaal

Dit afwateringskanaal tussen 's Hertogenbosch en Drongelen is ruim 19 kilometer lang en mondt bij Drongelen uit in de Bergsche Maas. Het is tussen 1907 en 1911 gegraven om wateroverlast te voorkomen in de lage gebieden van het Bossche Broek en in de polders ten westen van de stad. Nu heeft het Drongelens Kanaal praktisch geen afwateringsfunctie meer. Het water wordt grotendeels gebruikt voor irrigatie. Langs het kanaal heeft zich een zeer rijke vegetatie ontwikkeld.

Fort Isabella

Het is een van de vele verdedigingswerken, die 's Hertogenbosch moest beschermen aan het einde van de 16e eeuw tegen dreigende aanvallen door Staatse troepen. In 1603 is er in het gehucht Het Reut, waar de stadsgal staat, al een schans opgeworpen. In 1617 laat het stadsbestuur er een fort bouwen. Het wordt vernoemd naar Aartshertogin Isabella Clara Eugenia (1566-1633), Hertogin van Brabant en dochter van de Spaanse Koning Philips II. In het voormalige fort staat nog de toegangspoort uit 1618, waar bovenop in 1703 een poortgebouw is geplaatst. In de 18e eeuw heeft Menno van Coehoorn het Fort Isabella onder handen genomen. De flanken van de bastions kregen verdubbelde aarden wallen met lage voorwal en hoge hoofdwal met plaats voor tweemaal zoveel geschut. Het geheel staat bekend als 'De Puist'. Het fort maakte later deel uit van de stelling om de stad en huisvest daarna een kazerne.

Isabellakazerne (1917-1993)

Deze voormalige kazerne is vernoemd naar de hierboven genoemde Isabella van Spanje en ligt op het terrein van het Fort Isabella. De kazerne is in 1917 gebouwd als onderkomen voor het 17e Regiment Infanterie en in 1922 ingericht voor het Regiment Wielrijders. Tijdens WOII is hier de SS en de Landweer (NSB) gevestigd. Na WOII is er een opleidingscentrum voor onderofficieren van de infanterie en later het opleidingscentrum voor soldaten van de Infanterie Beveiligings Compagnie. Vanaf 1993 worden op het terrein vluchtelingen opgevangen, onder meer uit Joegoslavië. Daarna heeft het COA er een asielzoekerscentrum gevestigd en het deportatiecentrum voor uitgeprocedeerde vluchtelingen. Sinds 2013 biedt het complex onderdak aan bedrijven en studenten en vanaf 2019 wordt het hele terrein met de bestaande gebouwen herontwikkeld. Er worden woningen voor 55-plussers, appartementencomplexen, bedrijfsgebouwen en horeca gerealiseerd met behoud van de oorspronkelijke kazerne-architectuur, die de uitstraling van een buitenstad heeft net buiten 's Hertogenbosch en Vught.

Nationaal Monument Kamp Vught

Dit complex is een historisch beladen plek, waar de herinnering levend wordt gehouden aan de geschiedenis van het enige SS-concentratiekamp buiten Nazi-Duitsland. Het kamp is in 1943 gebouwd en moest als 'modelkamp' dienen en is qua opzet, uitvoering en grootte te vergelijken met concentratiekamp Dachau. De wachttorens langs het met dubbele prikkeldraad omheinde kamp werden de klok rond met merendeel Nederlandse SS'ers bemand. In totaal zijn er ruim 31.000 mensen in het kamp gedetineerd, waaronder 12.000 Joden. In het kamp zelf zijn zeker 735 mensen om het leven gekomen. Tussen eind juli en begin september 1944 was er een lange serie van executies van

verzetsstrijders in Kamp Vught, vanwege de nadering van de geallieerde troepen. Minstens 450 mensen kwamen hierbij om het leven. De fusillades vonden plaats op de nabij gelegen fusilladeplaats Vught. Er staat nu een gedenkteken met de namen van de 329 mannen die hier werden doodgeschoten.

Vughtse Gement

Dit poldergebied van 700 hectare is gelegen tussen het Drongelens kanaal en de spoordijk van het Halve Zolenlijntje. De Vughtse Gement kenmerkt zich door een open en weids nat landschap, dat beheerd wordt door Natuurmonumenten. Het is een beschermd gebied voor weidevogels, ganzen en zwanen. Onder de noemer 'Blues in the Marshes' is 170 hectare nieuwe natuur ontwikkeld, waar oude landbouwgronden zijn omgetoverd in bloemrijke hooilanden. Zo zijn er blauwgraslanden hersteld, waar zeldzame planten, zoals het pimperlblauwtje, zich weer thuis voelen.

Natuurgebied de Rijskampen

Het is een laaggelegen, open weidegebied in de Vughtse Gement, waarin twee eendenkooien liggen: De Oude Kooi en de Nieuwe Kooi, eigendom van Natuurmonumenten. Beide eendenkooien zijn niet toegankelijk! De Oude Kooi, die dichtbij de Honderdmorgensedijk ligt, dateert van 1608 en wordt ook wel de Grobbendonckkooi genoemd, naar de eerste eigenaar: Antony Schets, Heer van Grobbendonck en Gouverneur van 's-Hertogenbosch van 1601 tot 1629. In 1652 krijgt Philips van Tienen, Commandeur van 's-Hertogenbosch, toestemming om de Nieuwe Kooi aan te leggen, op enkele honderden meters verderop van de Oude Kooi. De eendenkooien zijn omringd door eiken-essenkooibos en worden als tel- en ringstation gebruikt. Het gebied tussen de kooien wordt in de winter onder water gezet, waarmee het een rustgebied voor de kleine zwaan is, waarvan er jaarlijks een duizendtal te gast zijn. Grutto, wulp, slobbeend en kwartel zijn broedvogels in het weidegebied en in de kooibossen broeden de wielewaal, grauwe vliegenvanger en steenuil.

